

La Rosa Paola

Int tótti äli asociaziân, int i zîrcuel, int i clèbb, ai é sänper däl parsân che con al sô bân sâns e la vójja ed fêr pulîd, i cunpèssen al mirâcuel ed tgnîr uné stra d lâur la zânt, cómme s'i fôssen una spêzie ed còla garavèla.

La Rosa Paola l'êra pròpi acsé e la sô presânza l'êra una garanzî in tótti äli ucaziân, séppa ch'ai fôss da méetter in âurden di documént, o da rinpîr âl carsintén, o da dîr la sô int una riugnân o da spaciughèr in mèz ala mèlta dal Navèlli par tirèr fôra tótta cla rubâza che zêrt zaclón i i fécchen dânter.

Adès la nôstra Pavlèina l'é vulè vî, int un sît in dôvv prémma o dâpp avân da andèri tótt, e nuèter, i amîg dal Pânt dla Biânnda, a sintân d'avair pèrs un'amîga, a dirèv quèsi una surèla.

Una cunsulaziân l'é stè la Giógglia, l'anvudèina tante desidèrè, ch'l'à apanna fât in tänp a cgnósser e che la s arvîsa a lî int un môd inpresiunânt.

Grâzie per l'amizèzzia che t as é regalè, chèra Pavlèina.

I amîg dal Pânt dla Biânnda

Brèva zânt

Al Pânt dla Biânnda - mo al srèv pió giósst ciamèrel *Ponte nuovo*, cum ai é scrètt int i antîg documént - al fô inaugurè l'ân 1686 e bân o mèl l'é arivè fén ai nûster dé. Pr èser prezîs al 2003, quand con l'ajût dla Fundaziân dal Mânt al fô restaurè.

Dâpp a manc ed dîs ân, però, una bôna pèrt di sâs dla salghè, anc qualla

arfâta dal tótt, i avèven cminzipiè a dstachères: prémma ón, e pò dû e vî acsé. La situaziân l'arèv psó dvintèr schéccia se int una quèlca manîra an s fôss catè un rimèdi mo, sâuratótt, un brèv muradâur in grèd ed sistemèr tótt chi giarón.

Puntualmânt, cum oramâi as câpita spass, ècco ch'as presânta la parsânna giósssta, ón ch'l'é bân d'adruvèr la cazòla: Aldo Mingàtt. Da par ló? Eh, nâ: ai êra anc sô mujêr, la Carla, a fèri da manvèl e pò ai é arivè anc Dante Dundarén, al fradèl dal profesâur Rolando... Lavurând par socuânt lonedé, cavând vî i sâs tranbalânt con al martèl pneumâtic e mitânden in puiziân di èter fisè pulîd, la nôstra salghè l'é turnè nôva, grâzie a st bèl tarzàtt d'amîg pèn ed vójja ed fèr dal bân.

Al bèl l'é che Aldo e la Carla *non sono nuovi ad iniziative del genere!*

Avîv presânt cäl dâu cîs ch'ai é in vatta al Mântôvel (*Montovolo*), qualla pió in bâs, dedichè a Santa Marî dla Cunsulaziân e qualla pió in èlt, dimónndi antîga, dedichè a Santa Catarèina d'Alesandria? Benéssum: stäl dâu cîs äli én uné da una râta che, spezialmânt dâpp ala piôva, la dvintèva sblîsgâusa e anc priglâusa e l'é stè acsé che i nûster dû spuslén i s én tirè só äl mândg, i an trasputè fén là só i usvéi, i sâs, al zimânt e tótt quall ch'ai srèv stè ed bisâggn e pianén pianén i an méss in ôvra la sô bèla salghè! Naturalmânt - cum l'é sô custómm - sânta pretânnder gnanc una bajóca. Csa vlîv ch'a v dègga: in mèz a st mând mèrz, quand am câpita d'incuntrèr dla zânt cme Aldo, la Carla e Dante, am tâurna la speranza...

F. C.

Diòl la sîra al inbrunîr (*)

Diòl la sîra al inbrunîr
l'é un spetàcol sânta eguèl,
col sâu strè i sù sintîr,
i sù punt, i sù canèl.

Pr al stradlén di Miserâbil
al sunèr dl'Avemarî
trasfurmè in pésta ziclâbil,
tanta zânt avânti e indrî.

Che culûr ecezionèl
al tramònt vèrs Bariisèla,
vést dal pònt dal Fiumisèl
con la lûna ed sentinèla!

E pò dòpp, stra lómm e scûr,
amirèr la prémma strèla
stand d'asptèr ch'al véggna bûr
nonostânt na quaic zinzèla.

Diòl la sîra al inbrunîr
l'é un pzulén ed paradîs
ch'al s'invîdia al mònd intîr
mo an i é brîsa un sît prezîs.

Diòl la sîra al inbrunîr
l'à una pès particolèr,
l'é un bèl sît anc par murîr...
mo ai é tänp, a vói sperèr!

(*) Diòl l'é *Dugliolo*, una fraziân dla cmóina ed Bùdri, in dôvv al stèva ed cà **Giordano Villani**, poèta e vâlid colaboratâur dal nôster giurnalén. Anca ló - purtròp - l'à pighè i usvéi, tròp prest, parché con la sô fantašî e al sô entusièsum l'arèv avó anc tant quî da cuntèr, con al sô bèl ghèrb e la sô parfèta padrunanza dla mètrica e dla rémma. A ringrâzi la sô famajja, ch'l'à vló méetter int al sô santén sta bèla poèsi dedichè a Diòl, al sô pajais, in dôvv - pròpi pûc dé fâ - a sän andè a cantèr e a sunèr con Antòni e Gigén. Al s'avèva invidè ló, par la fèsta dla paròchia, e a s'èren sintó pûc dé prémma, mo pò ló, Žurdân, an i l'à brîsa fâta. L'é bân un fât quèl, la vétta: ala dmanndga ai êra dnanz ala cîsa a cantèr in algrî pr un póbblîc generâus e preparè. Pûc dé dâpp ai êra anc lé, dnanz a cla cîsa, par salutèr un amîg ch'am srèv piesó ed psair frecuentèr de pió.

F. C.

Int l'aldamèra

Tótti àl vòlt ch'arivèven a cà di nùn ai èra sänper un quèlc cínno che, d'in vatt'al èrzen dal canp d'aviazian, al se vdèva da luntàn e al dèva la vâus:

– *Ai arîva la Nâdia, ai arîva la Nâdia!*

Acsé quand nó arivèven da San Dunè a Caldarèra, tanti vòlt in biziclatta, con mé int al scanén dnanz, o in mèz a làur dû in motoziclatta, i èren bèle tòtt fòra int la càurt a stères d'asptèr.

I mî i èren dimónndi zûven e sicómm ch'i se stimèven a fèrum vadder parché ai èra blénna, i um mitèven tóttta elegantérina lighè lé dnanz, sâul che na vòlta, ch'l era dimónndi fradd, mî pèder al casché zâ dal èrzen con la biziclatta e, par salvèrum, al s rumpé la clavéccola, mo mé a n fò pió mé. Mî mèder la m l à sänper détt: a dvintè delicatérina e avèva sänper àl tunsèll infiamè.

Am piaseva dimónndi ed stèr in canpâgna, in mèz a tòtt chi cínno, a chi ragâz pió grand ch'i avèven l'anbrâusa o l'anbrâus, ch'i sburdlevèn e i èren sänper algher. A m arcòrd che vèrs síra e anc quand l èra bûr e an si vdèva pió, a s mitèven d atâuren a un tavlán sâtta a un fig a ciacarèr e as ridèva da tgnîres la panza, as ridèva ed gnînta e nuèter cínno a mitèven àl lòzzel sâtta un bichîr. Ai èra una fangéina ch'la magnèva àl mèrd dâl galèn e tòtt i la bravèven.

Mo la mî amîga pió granda l'èra la Marîsa (al Marisén), lí la dscurèva sänper in dialàtt e quand i i mitènn i ucèl, a i vlèva anca mé e a strichèva i ûc' digànd ch'a n vdèva gnînta. Un dé, a gèven avair mé quâtr ân e lí socuànt de pió, con al Marisén a girèven abrazè al inpèra, ai èren dedrî dala stâla in vatta al merciapî ch'l èra strécc, mo nuèter a vlèven pasèr l istàss, acsé mé, ch'ai èra dala pèrt ed fòra, a sblièghé int l'aldamèra. I andènn a ciamèr al nôn, ch'l èra int la stâla, par tirèrum fòra. Lò, sicómm che la nôna l'èra int al canp, l um dé zâ cómm al psèva int al stièr, mo sicómm ch'ai èra dimónndi malnatta, alâura al pinsé ed fèrum lavèr da una ragazòla pió grandéina, la Carlénna. Mo mé a n vlèva brîsa fèrum vadder da lí tóttta nûda, a m vargugnèva, alâura, in st mânter che la Carlénna la preparèva la mastèla a scapé vî tgnand

al culén cuèrt col dâu manénni, parché, sicómm che dnanz a n vdèva gnînta, par mé l èra quall ch'avèva da ardupèr. Sâul che, quand a arivé fòra ed câursa, i èren bèle tòtt sâtta al fig e an i vlé èter, i scupiènn tòtt a rédder ed gósst, e mé a m vargugnè al dâppi.

Nadia Corticelli

La tèrza elementèr, la pió bèla, e àl schèrp culâur ed cacarèla

A scòla a n èra brîsa al prémm, mo gnanc l ûltum. Ai èra tròp birichén, agitè, fastidiâus e a n um rindèva brîsa cànt d èser piotòst dsubidiànt. Stèr int al branc a mé am piaseva, ai èra prutèt da richièst d intervânt da pèrt dal mässter. Quall ed dèr l esâmpi l èra al cànpi ed Róssi, al fiòl dl ónnic tacséssta dal Bâurg Panighèl, quall l à fât una bèla carîra, l é dvintè profesâur ed midgèina. Quand l èra mî cunpâgn ed clâs l èra un pô tròp sapientân, l'âria dal sgubân al l'avèva tóttta, al suridèva sänper, a mé al m èra senpâtic (mo mégga tròp).

In tèrza elementèr a s salutènn. Mé a fò ciamè a fèr pèrt d una clâs dal tòtt spezièla, in dóvv ai èra i schèrt ed tótti àl tèr: pîz ed nuèter an i èra inción. I s arduènn int un gran camarân, al prémm pian d un edifèzzi dla Cmórina, adibé a Zänter Sozièl, int la Vî Persizetèna, de drî dala Cà dal Fàssio, ed banda dal Scòl Comunèl normèli. A fónn afidè a un mässter, né zâuven né vèc', che i sù colèga i cunsiderèven un pôc pistulân. Anc nuèter sculèr ai èren d acòrd só cal giudèzzi, pò a i zuntèven ch'l èra rinbanbé. La prémma stmèna la fò un disâster, al n èra gnanc bân ed fères stèr zétt: chi cantèva, chi svarslevèva e chi fèva i reoplanén con i fòl di quadèren e pò al i trèva fòra dala fnèstra. A arivènn d âura ed dsturbèr ed fèr incazèr i pûc anziàn, cliènt matinièr dal barr sozièl, pòst al pian tèra sâtta a nuèter.

Pò al mirâcuel: al presónt pistulân l arivé d âura ed dimustrèr quall ch'al valèva. Al truvé la cûra con la letûra dl'Odissèa e dl'Enèide, la stòria di Argonâuti e ètri ancâura, e nuèter pòvr ingnurànt a n s n adèven gnanc che lò, in sta manîra, as fèva fèr un pôc ed letûra, un pôc ed geografî, ed gramâtica e tòtt quall che lò al pinsèva ch'fóss nezesèri. L èra bravèssum, apanna ch'al sintèva di segnèl d inso-

ferânza al turnèva ala letûra, e nuèter, sumâr mo curiûs e dscantè, a s sintèven cómm al cínema, cuntént e beèt, in silânzi e mótt cme di péss. Al mässter al gèva ch'a n èren né catív né cretén, mo sâul esuberànt, irechièt e maleduchè, o méi brîsa educè. Tótt a s afezionènn a lò, e tòtt indistintamânt a dimustrènn ed vlairi bân.

Lò al gèva che la nôstra educaziàn, pió che in cà, l'èra nèda int la strè. Al fè ed nuèter di letûr acané, tant da maravièr i nûster genitûr, ch'i èren tòtt dla clâs operèria: falegnâm, carpentîr, muradûr, mecânic e èter lavuradûr. I nûster pèder i partèven ala matèrina prèst, i s purtèven drî un tegamén con dänter la mnèstra e al cunpanâdg insâmm che, al pió dâl vòlt, i i magnèven frédd. Al tegamén al vgnèva atachè al manóbbri dla biziclatta, e vîa, bdalèr col sâul o col temporèl!

Àl nôstri mèder, àultr ai lavurîr ed cà, ch'i n èren brîsa pûc, i inprastèven una pèrt dla sò giurnèta, par quâter bajûc, lavând, stirând, antând àl cà dâl famai di benestànt, profesionéssta o cumerziànt, bravèssima zänt, mo brîsa par quasst splèndid o ed mândga lèrga. Ógni tant ai arivèva un "bèl regâl", cómm cla vòlta che la sgnèra Ròcchi, mujèr d un impurtànt dirizànt dla Càsa d Arsprèmi, la s regalé un pèr ed schèrp ed sò maré:

– *Zono inglesi!* – la zanglutèva la sgnèra Ròcchi.

Savând dla difarânza ed misûra tra i pî dal maré e i mî, vèl a dîr stra l quarantaquâter e al trântasî, la cunsié ed mètter un pôc ed chèrta int la póna, magâra un pèz ed giurnèl. Ai andé un "Rèst dal Carlén" intîr! Dío cómm a m vargugnèva a purtèr cäl schèrp, la n èra brîsa gióssta, a m inbarazèva tròp! Àli èren smisurè par mé, e pò àli èren arcamè e d un culâur zâl vistusèssum! Mé a pinsèva a cum al sré stè bèl psair andèr dschèlz!

Girând par la strè a incrusèva tanta zänt che, tòtt ciapè dai sù pensîr e preocupaziàn, sâul quand l èra tròp tèrd i s n adèven ch'n èra brîsa generâus guardèrum àl schèrp e pò int i ûc'. Anca mé a guardèva làur sperând ed superèri prémma ch'i um vdèssen, mo quasst an capitèva mâi, acsé l inbarâz, par mé e par làur, l èra inevitâbil. "*Póver cínno* – a m imazinèva ch'i pensèssen – a n vlèva

mégga dèret dsgóss! – e se i fèven zrisén am parèva ch'i vlèssen rimedièr digànd: – *al n èra mégga par tórt in gîr, l èra ed solidarietè!*

A mé am parèva ed dvintèr mât, par furtónna la duré pôc: a m rifiutè ed purtèri ancâura e a turné a métrum âl mî vèci, dscalatrè, fróssti mo acsé chèri, schèrp ràtti, però mî. Con qualli ai ò percâurs ancâura paréc' chilòmeter, e ògni tant a i dèva fiè ciapànd al tranvâi, sänza paghèr, naturalmänt.

Alberto Garagnani

L'ucè ed Carpàn

Ormâi l é un bèl vanizén d ân, i én ventzènc, ch'ai ò la furtónna d andèr in gîr a fèr al mî nómmer insämm a Carpàn. Mé a m sän divarté un sâc e una spôrta, a m pòs cunsidrèr fortunè e a n al ringraziarò mâi asè. Quanti serèt araggna fât insämm? Chisà. Con dû cónt fât a òc' e ganba e tgnàndes indrî pr an esagerèr, as pôl dîr che méll serèt l é un chèlcol prudänt. Naturalmänt a dscàrr däl mî, ló l in à fâti dimónndi de pió, parché quall ch'l é richièst in prémma batûda l é ló col sâu canzunàtt.

Intinimòd l'é stè un bèla agucè e, s'a i pàns, am vén in amänt ch'avän méss insämm anc un bèl afiatamänt. Pr esänpi, con un'ucè in fûria, un ónnic sguèrd, mé a capéss ed pâca quall ch'l um vòl dîr. La pròva? Ecco: da socuànt ân, int äi nòstri serèt, ai sèlta fòra spass la canta tradiziunèl da ustari *Cosa mangiò la sposa*. A un zèrt pònt, quand as arîva a quall ch'la magné la spâusa int la sèsta sîra, la canta la dîs: - - - *d'insalata ch'la scuizèva còmm una vâca*. Però, bän e spass, quand as cantèva al'ustari, chi sburdlon di cliènt-cantarén invèzi ed dîr *scuizèva* i gèven *scurzèva*.

Nuèter, però, bisâggna ch'a staggnna pió ardótt, ch'a cunsidrâmen al sît dóvv as fà al spetàcuèl e dal pòbblic ch'ai é. Pr esänpi, a una fèsta ed paròchia la nòstra educaziàn la s pruibéss ed dîr che la spâusa *la scurzèva*, anc s'an i srêv gnínt ed mèl parché «Chi à al bûs à l ûs», vaira?

Mo cum faggna a dezider acsé ins dû pî se adruvèr *scuizèva* o *scurzèva*? Ecco, qué ai sèlta fòra l afiatamänt e... l'ucè ed Carpàn. Quand arivän ala stròfa *Cosa mangiò la sposa la sesta sera* Fausto l um gèrda un âtum con

un'ucè ed sgalémber che mé a arcgnóss int un spèll e, sänza ch'al dégga èter, d'ed lé a capéss s'avän da dîr che la spâusa *la scuezza* opûr... ch'la fà cl ètra fazannda. Puvréina, s'l'avéss la panza gänfia vlîv acupèrta?

Ai é pò chès che, a pasèr tant ân insämm, un'ucè la séppa asè pr intànder anc tant èter quí. Pr esänpi, ai é un'ètra ucè ed Fausto che par mé la dîs dimónndi pió che un rumänz.

Pruvè mò ed fèri chès: quand al dscàrr dla canzunatta dedichè ala sò anvedèna e dal nôv CD apanna vgnó fòra con cal tètto lé, i sù ûc' i dvänten di èter. I s inpèjjen d una lûs nôva, difaränta dal sòlit, i stralûsen e i rédden anc se la bâcca l'é sèria.

Mo l é un quèl che, da spieghèr, l é piotòst difèzzil. Alâura, s'as vléss vädder cum i én i ûc' ed Carpàn in cl'ucasiàn, l é asè dîri:

- *Fausto, dîm bän, cum vèla la Miriam?*

E se par chès in cla manîra che lé a n catéssi inciónni difaränz int al sguèrd, alâura as vadd che bisâggna pasèri un quèrt ed sècol insämm. Acsé al significhèt d un'ucè ed Carpàn al s prà capîr al vâul.

Gigén

La vétta

La vétta l'é cme un ftièri ed stòfa elástica, mo d un elástic spezièl, che cèri vòlt al s afà al tô físic: däl vòlt al t é lèrg, mo bän e spass al t é strécc.

Té et zairc con ustinaziàn d adatèrel: quand t al sént lèrg et zairc ed rinpîr i vûd con di afèt, con di intarès ed tótti äi fâta e, odiomé, ala pîz, anc col magnèr.

Al difèzzil l é quand at stà strécc, parché bisâggna lutèr par cuncuistèr däl sît par psaires môver a bèl èsi.

In cal manter, in sta cunténua e afanáusa rincâursa pr adatèr al ftièri al tô físic, al tänp al pâsa e té t at acôrz che al ftièri, còmm al tô còrp, al s é frustè. Alâura ai tâca la lòta pr ajustèrel e arpzèrel bâsta ch'séppa parché, par quant frósst al séppa, ormâi té t î afezionè a ló, e t al pôrt vluntîra, anc acsé dsmuntè e sprasulè, e et zairc ed fèrel durèr pió che t pû, savànd che, s't al bucéss vî, t an préss pió avairen inción èter.

Maria Luisa Giannasi

(trad. in bulgnais dala Nòccia d Bastèl)

Al Mänd di itagliàn

Quand as lèz o as sént a dîr *Terzo Mondo*, ai vén sóbbit da pinsèr a di pòpol ch'i én dscòst dala nòstra ziviltè, däl naziàn luntèni e ch'i n an gnanc al tacafûg. Siché dänca, quand quelcòn dîs che l'Itàglia l'é ormâi una naziàn *del terzo mondo*, a mé am vén da dîr ch'l'é un sbâli o una calóggna. Scarzaggna? Sta nòstra Itàglia che par däl zintunèra ed sècol l'à dè una gran spénta ala ziviltè mudèrna, con la sò èrt, la sò sapiänza, la sò indósstria, la fantaî di sù inventûr cgnusó e amirè in tótt al mänd. Nâ, nâ, pôchi tâni, l'Itàglia l'à tótt i dirètt d èser cunsidrè un pilâster ed ziviltè e in dimónndi èpoc l'é stè un mudèl par tótt. Alâura am vén da dmandèrum: parché pò, la magiuranza di itagliàn vèni d lóng a cunpurteres còmm s'a fòssen ón ed chi pajîs ch'i vénnen definé *del terzo mondo*? Am agrîva fèr la pèrt dal vèc' incucalé ch'al cânta la sòlita parcantaigla, mo l é asè guardères d atâuren: strè pénni ed róssc, rubâza ed tótti äi fâta amucè intâuren ai casunétt sbatàndsen i zanétt dal sarvézzi fât apòsta, pisè e caghè in tant cantón... Mo quasst é gnínt. E äi cà tirè só sänza inción parmäss ch'al cròlen dàpp un tenporèl? E äi muntägn dóvv inción i tén pió drî, acsé äi s rinpèssen ed frèn? E i fiómme ch'i van par d fòra fagànd di gran disâster? Mo sócc'mel che bèla léssta!

Pòst ch'a sän in argumänt, còmm esänpi ed ziviltè ai srêv anc da azuntèri äi mâchin parchegè in secânnda e tärza fila, i trèno normèl ch'i pèren di céssò e i céssò di trèno ch'an s pôl gnanc andèri dänter. E quand mé a vâg in àutobus am pèr d èser int la categorî di inbezèll: a tinbrèr al bigliàtt a sän pròpi in pûc: mâi dóbbi ch'ai séppa tant abunè, cunprais i zènghen? Quasst l é quall che tótt i pôlen vädder, l é asè sbarlucèr un pô in zà e in là e an avair i ûc' fudrè ed parsótt. Mo la n é mégga gnanc finé.

As lèz i giurnî e alé, tóttta fèsta! La coruziàn e la mâfia äli ariven dapartótt. Dàpp la dnónzia d un crémmin, pr arivèr ala sentänza ai vòl pió tänp che fèr vultèr pâgina al monumänt ed Galvàn. Äl cundiziàn di chèrzer äi i én vargugnâusi. Am vgnarèv anc da tór in cunsideraziàn di

èter quì, cunpàgna i miglièrd ed tàs brîsa paghè da di galantòmen schèrs e qualli paghè dala móccia di sòlit angariè. Àu, puvràtt mé, qué al srà méi ch' a i dâga un tâi, sinchenâ a sbalanz par d là dal cunfèn e a vâg a finîr int al canvèr dla puléttica ch' l é un sît dôvv, int al Pânt dla Biânnda, an s à brîsa d' andèr.

Dànca sânz'èter l é vaira che l' Itâglia, al pajàis pió bèl dal mând, al n é brîsa da cunsidrèr dal *Terzo Mondo*. Sé, parché la stòria dla sò ziviltè, la sò cultûra e la sò siânza àli én amdâi che inción pôl dscanzlèr. La mî pòra (o la zertazza?) l' é che da *Terzo Mondo* i séppen dvintè la magiurânza dla zânt che i én nèd e i vîven qué. Mah, ed che *Mând* srèni i itagliàn dal dé d incû? Chisà.

la Taraghégna (G. L.)

La fôla pió bèla

L'à quèsi zénc ân, la s ciâma Catarénna, l' é svèlta e un pôc spèppa. L' é la mî anvudénna, sânr in âurden par dèrum una brazè ch' a n sò mâi s' l' é sinzèra opûr interesè: l intarès ch' pôl avair un inuzânt par scruchèr un bilèn o un cunplimânt.

Ai piès da mât quand a s cuntân dâl fôl, però lî l' é la nòna e mé al ragazòl. Con una gran fantaçi lî la s invânta, l' armésstia àl stòri e pò, tóttta cuntânta la métt insàmm Biancanaiv e i sèt nanétt con Pnòc', al lâuv e i trî purzlén e mé ai ò da fèr cânt ed ciapèrum pòra quand al lâuv, d inpruvîs, al sèlta fòra.

L' ùltma vòlta l' à cuntè quand la regénna la s métt dnanz al spèc' ala maténna parché la vòl la cunfairma d èser lî la pió bèla ch' ai é in tótt al reâm e al spèc', rufiàn e farabótt, l à arspòst che al pió bèl ed tótt l é al nòn Èlio, ch' a srév pò mé, e sta sarâfa, guardândum lé par lé, con un surfîs ed quì da publizitè, l' à cunfarmè che mé ai èra pròpi al pió bèl.

Ai é scupiè una gran guèra stra comoziàn, argóì, surpraisa e la sudisfaziàn ed séntrum dîr dala mî Catarénna che par lî mé ai èra méi che la regénna.

Mé a cradd che inción as pòsa maravièr se mé, sta fôla, a n la prò mâi dscurdèr.

Elio Evangelisti

Al crâni d Atalarico

V arcurdèv d *Atalarico*, al rà di *Ostro-*

Goti, ch' al véns al mând dal 516 o 518 e l andè al gabariòt dal 534? Quall che sò pèder al s ciamèva *Eutarico* e sò mèder *Amalasuunta*, ch' l' èra pò fiôla ed *Teodorico*, che a Ravanna ai é la sò tàmmba ch' la s ciâma - giostapónt - al *Mausoleo di Teodorico*? Quanti vòlt ai é vgnó fòra ste nómm quand che a studièven la stòria! Tóttta una sfilza ed nómm inpusébbil da arcurdèr, che mé a gèva ai mî cunpâgn:

- *An srév mo stè méi se invèzi d Amalasuunta e Atalarico i i avèssen ciamè - sòja mé - Olga e Ugo?*

L ân indrî, int la Facoltè d Anatomî dla nòstra Università, in vî Irnèri, ai é stè una mässtra interesantéssima: ai èra in espusiziàn di mudî dal côrp umàn (o ed pîz dal côrp umàn), tótt fât ed zîra: tóttta rôba d un realîsum inpresiuant, cunpâgna quì ch' la creèva l' Anna Morandi Manzolini int al '700 e che i én custudé int àl sèl ed Palazzo Poggi, al nómmèr 33 ed stra San Dunè (*via Zamboni*).

In fânnd ala galarî prinzipèl ed sta mässtra, la mî atenziàn la fò caturè da una tèsta da môrt asrè int una vedrénna. A m avsiné par lèzer quall ch' ai èra scrètt int un cartunzén: "*Cranio di Atalarico*".

Mo guèrda té, am véns da pensèr, lû-qué ch' a l avân studiè a scòla, ch' l é stè un parsunàg' inpurtant, anc se àl brèg in cà al li purté sânrpè sò mèder, tóttta inpgnè a zarchèr ed fèr la pès con i Rumàn, cum ai avèva insgnè sò pèder a Ravanna.

E ló, *Atalarico*, csa fèvel? La stòria la dîs ch' al môrs a 16 o 18 ân, *per i grandi stravizi cui si era dedicato con grande impegno*. Mo guèrda té cum l' é fâta la vétta: dâpp a 1479 ân, al crâni ed st ragazèl viziè l é andè a finîr int una vedrénna in dôvv a l ò catè mé, una dmanndga dâpp-mezdé. Fra 1479 ân chisà se ed tótt nuèter ai srà vanzè almànc un pôc ed memòria...

F. C.

Pr un sbâli ed trascriziàn, int i nómmèr 121 e 123 ai ò ripeté dâu vòlt àl stassi piant (*Serpentèria e Vanigliàn*). Ôi, méi dâu vòlt piotòst che gnént e pò - cum al dîs sânrpèr Gigén - "st ètr ân al srà pîz..."

La siânza di nûster vic'

Pulmonèria (*Pulmonaria officinalis*) - polmonaria o borrana selvatica, salvia di Gerusalemme, pianta de' luoghi freschi, detta anche sinfito macchiato, perchè le sue foglie verdi sono spesso sparse di macchie bianche, con fiori a corimbi di colori vari. Già usata in farmacia e prescritta nella medicina popolare in decotto delle sue foglie come emolliente.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda

Nómmèr 124 dal 2013

Diretâur iresponsâbil e limušnîr:

Fausto Carpan

Dsèggn uriginèl:

Lupàmmbol (Wolfgang)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén Sèra**

Strulgân eletrònic: **Âmos Lèli**

Abunamént par pòsta: almànc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto.carpani@alice.it

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl ch' àli én difèzzil da capîr l é quasst:

Lepri - Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnâis i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

I nostri programmi

SETTEMBRE	
Mercoledì 25, h. 9,00.....	Da Radio Sanluchino (MF 100.4 - 104.7 mhz): Fausto Carpani e Gigén Lîvra in compagnia di Marco Visita nel programma "il ricciolone".
Venerdì 27, h. 21.....	Presso la Parrocchia di San Donnino (via San Donnino 2): Fausto Carpani con Gigén Lîvra, Sisén e Antonio Stragapede.
OTTOBRE	
Mercoledì 2, h. 21.....	Festa Unità a Villa Torchi (via Colombarola 40): recital di Fausto nello stand della Rete di Corticella. Per tutta la durata della festa saranno esposte le esilaranti opere pittoriche di Chicchi.
Mercoledì 9, h. 9,00.....	Da Radio Sanluchino (MF 100.4 - 104.7 mhz): Fausto Carpani e Gigén Lîvra in compagnia di Marco Visita nel programma "il ricciolone".
Venerdì 11, h. 21,00.....	Al Teatro della Parrocchia della Sacra Famiglia al Meloncello: Fausto, Gigén, Sisén e Antonio in una serata in favore della Casa Santa Chiara.
Sabato 12, h. 21,00.....	Davanti alla COOP San Donato (angolo fra via Andreini e via San Donato): Fausto, Gigén e Antonio.
Giovedì 24, h. 16,30.....	Nella sede della Famajja Bulgnaisa (via Barberia 11): pomeriggio con Fausto. Gli intrattenimenti con i poeti dialettali inizieranno il 14 novembre.

I MATTI DELLA POLENTA

Via Sant'Isaia 84/A

osservano il seguente orario:

dal lunedì al giovedì dalle 11 alle 16 e dalle 18,30 alle 21,30

venerdì - sabato - domenica dalle 11 alle 16 e dalle 18,30 alle 23